

Vinko Kandžija
Ekonomski fakultet, Rijeka

Primljeno: 17.12.1991.

EKONOMSKA POLITIKA REPUBLIKE HRVATSKE NA PODRUČJU FINANCIJSKOG ULAGANJA

SAŽETAK

U radu se analizira problematika financijskih i drugih ulaganja u gospodarstvo Republike Hrvatske; zatim zaštita ulaganja kao i čimbenici o kojima ovise poslovne odluke potencijalnih ulagača, posebno naših radnika zaposlenih u zemljama Europe, u Republiku Hrvatsku.

I UVOD

U radu se analiziraju okviri ekonomske politike Republike Hrvatske na području financijskog ulaganja. Cilj je te analize uvid u mogućnosti ulaganja u gospodarstvo Republike Hrvatske.

Zakonski propisi Republike Hrvatske slični su zakonskim propisima zemalja zapadne Europe, kojih će se detaljna analiza iznijeti u drugom radu.

II KAKO I U ŠTO ULAGATI U REPUBLICI HRVATSKOJ

Pravni okviri ulaganja kapitala u Republici Hrvatskoj ne prave razliku između domaćih i stranih ulagača. Dakle, sve što je dopušteno domaćim ulagačima, omogućeno je i stranim, pa i zaposlenima u inozemstvu, samo što strani ulagači uživaju još i dodatna jamstva. Na tim osnovama donešeni su propisi koji omogućavaju stranim i domaćim osobama da u Republici Hrvatskoj stječu pravo vlasništva.

Kada strani ulagač ulaže kapital primjenjuju se domaći propisi, kada je riječ o propisima o poduzećima (*company law*), propisima kojima se uređuju strana ulaganja, propisima iz područja radnoga, upravnog, deviznog, carinskog i poreznog prava, propisima o knjigovodstvu i o računovodstvu, propisima koji uređuju ekonomske odnose s inozemstvom, dok se u ostalome dijelu na ugovor - kojim se uređuje strano ulaganje - može utanačiti primjena stranog prava. Glede toga stav je našeg prava liberalan. Za rješavanje sporova može se ugovoriti nadležnost domaće ili strane institucije ili arbitraže *ad hoc* (1).

U Republici Hrvatskoj kapital mogu ulagati strane pravne i fizičke osobe. Propisi u tome ne postavljaju ograničenja. Te osobe mogu ulagati kapital zajedno s domaćim pravnim i fizičkim osobama, a mogu to činiti i same - osnivanjem poduzeća koje je u cijelosti u vlasništvu strane osobe. Za neka područja u kojima se može ulagati kapital propisana su ograničenja kada je riječ o osnivanju poduzeća u potpunom vlasništvu strane osobe. Strana osoba, naime, ne može osnovati poduzeće koje bi bilo u njezinom potpunom vlasništvu ako bi se ono bavilo: proizvodnjom i prometom predmeta naoružanja i vojne opreme, ako bi djelovalo u željezničkom i zračnom prometu, vezama i telekomunikaciji, osiguranju, izdavačkoj djelatnosti i javnom informiranju. No, nema zapreke da se u tim područjima osnuje mješovito poduzeće, ako to nekim posebnim zakonom nije zabranjeno.

Strana osoba može uložiti stvari, prava i novac na isti način kako to čini i u drugim zemljama. Može uložiti vlasništvo stvari, i u tom slučaju gubi vlasništvo nad onim što je uložila, ali zauzvrat dobiva prava u društvu u koje je uložena kapital (dionice, odnosno udio). Unese li samo pravo zakupa (*lease*) stvari, strana osoba ostaje vlasnikom stvari, a dobiva samo onoliko prava u društvu u koje je pravo uloženo, koliko to po vrijednosti odgovara u pravu koje je uloženo.

Strane osobe mogu u Republici Hrvatskoj uložiti kapital:

1. zajedno s nekom domaćom osobom radi osnivanja dioničkog društva (*joint stock company*); društva s ograničenom odgovornošću (*limited liability company*), društvo s neograničenom solidarnom odgovornošću članova (*partnership*) i komanditno društvo (*limited partnership*) u mješovitom vlasništvu;
2. mogu zajedno s domaćom osobom osnovati banku i drugu financijsku organizaciju ili uložiti kapital u banku, odnosno u drugu financijsku organizaciju koja time postaje mješovitim bankom, odnosno financijskom organizacijom;
3. mogu zajedno s domaćom osobom osnovati organizaciju za osiguranje ili ulagati kapital u već postojeću takvu organizaciju koja time dolazi u mješovito vlasništvo;
4. ulagati u zadrugu;
5. osnovati svoje vlastito poduzeće u vlasništvu jedne ili više osoba kao privatno poduzeće, *joint stock company*, *limited liability company*, *partnership*, odnosno *limited partnership*;
6. dobiti koncesiju;
7. izgraditi, voditi i iskorištavati objekt, uređaj ili pogon kao vlastito poduzeće za određeno vrijeme, s time da istekom toga vremena napusti ono što je tako izgrađeno.

Zakonom o poduzećima početkom 1989. ponovno su nakon četiri desetljeća u pravni sustav uvedeni *joint stock company*, *limited liability company*, *partnership* i *limited partnership*. Propisi o tome u Zakonu o poduzećima sadržavaju svega nekkoliko odredaba što je premlato za temeljito pravno reguliranje. Stoga su mnoge praznine koje treba popuniti ugovorom o osnivanju tih društava i statutima. Takvo nedovoljno uređenje propisima spomenutih društava, ima negativnu stranu u tome što postoji opasnost da se, u pomanjkanju rješenja predviđenih u ugovorima o osnivanju, odnosno u statutima, pojave praznine za koje nema supsidijarnih rješenja u propisima kojima bi se one mogle popuniti. To može dovesti u pitanje pravnu sigurnost. Stoga treba preporučiti, da se u ugovore o osnivanju, odnosno statute, unose ona rješenja koja se inače u drugim zemljama nalaze

kao supsidijarna u propisima. S druge strane, to stranim osobama pruža mogućnost da u Republici Hrvatskoj urede odnose u društvu kako bi to činili i u svojoj zemlji, osim u onom malom dijelu u kojemu je malobrojnima prisilnim propisima nešto drukčije propisano. Mogućnosti prilagodbe zaista su velike (2).

Za osnivanje dioničkog društva potreban je najmanji iznos kapitala (*share capital*) od 55.000 dinara, a za društvo s ograničenom odgovornošću 8.000 dinara. Za *partnership* nije propisan nikakav minimalni kapital. Nema ograničenja glede najvišeg iznosa *share capital* društva s ograničenom odgovornošću. Propisom nije postavljeno nikakvo ograničenje glede visine stranog ulaganja niti najvećeg omjera kapitala kojega strana osoba može uložiti.

Strane osobe mogu ulagati kapital u mješovitu banku ili mješovitu financijsku organizaciju (to su razne vrste štedionica). Osnivaju se u obliku dioničkog društva, odnosno društva s ograničenom odgovornošću, a smatraju se mješovitima čim u njih - kao osnivač - ulaže kapital strana osoba ili ako to učini naknadno ulaganjem kapitala u neku postojeću banku ili financijsku organizaciju. Za osnivanje mješovite banke potrebno je da strana osoba to učini sa barem jednom domaćom fizičkom ili pravnom osobom. Najmanji iznos osnivačkog kapitala banke je 35.000.000 dinara. Nema ograničenja za visinu uloga strane osobe, ali strana osoba ili više njih ne mogu osnovati banku niti drugu financijsku organizaciju koja bi u cijelosti bila u njihovu vlasništvu.

Strana pravna osoba može zajedno s domaćim osobama uložiti kapital u mješovito društvo za osiguranje koje djeluje kao dioničko društvo. Pri tome sve strane osobe ne mogu zajedno u isto društvo uložiti manje od 20% ni više od 49% iznosa početnog fonda sigurnosti koji je predviđen ugovorom o osnivanju mješovitog društva za osiguranje. Zakonom su posebno propisani najmanji iznosi početnih fondova sigurnosti za pojedine vrste osiguranja. Ako u isto društvo ulaže kapital više stranih osoba, ni jedna od njih pojedinačno ne može uložiti veći ulog od najvećega domaćeg ulagača.

Strana osoba može ulagati kapital u zadrugu tako da postane zadrugarom, kako to čine i domaće osobe. U zadrugi može ostvarivati upravljačka prava, sudjelovati u ostvarenoj dobiti te zadržati pravo vlasništva nad onim što unese u zadrugu, ako pravo vlasništva ugovorom ne prenese na zadrugu.

Strana osoba sama ili više njih zajedno mogu osnovati poduzeće u svom vlasništvu a da u tome ne sudjeluju domaće osobe. Treba napomenuti da se u Republici Hrvatskoj uzimaju u obzir *lifting of the corporate veil*. Odredbom čl. 140a Zakona o poduzećima propisano je, naime, da osoba koja je jedini dioničar dioničkog društva ili jedini imalac udjela u društvu s ograničenom odgovornošću, može odgovarati za obveze društva prema vjerovnicima ako svojim radnjama ili spajanjem vlastite imovine s imovinom društva stvara kod drugih privid privrednog identiteta s društvom. Zato je preporučljivo da se takva društva osnivaju zajedno sa barem još jednim članom. Poduzeća koja su u potpunom vlasništvu stranih osoba imaju jednak položaj kao i sva druga poduzeća, samo što ne mogu s drugim stranim osobama osnovati nova poduzeća u mješovitom vlasništvu. To mogu činiti s drugim domaćim osobama, ali ne i sa stranim.

Stranoj osobi može se dati koncesija za korištenje prirodnog bogatstva ili dobra, u općoj upotrebi. Ugovor sklapa strani ulagač i općina, odnosno Republika Hrvatska na čijem se području obavlja koncesija (3).

Strana osoba može ulagati kapital kako bi ušla u poslovnu konstrukciju, inače poznatu pod nazivima B.O.T. (*Build-Operate-Transfer*) ili B.O.O.T. (*Build-Own-Operate-Transfer*). Za to nema zapreke jer je taj način ulaganja izričito predviđen Zakonom o stranim ulaganjima (čl. 20). Ako za to dobije odobrenje nadležnog upravnog organa u Republici Hrvatskoj, strana osoba može izgraditi, voditi i iskorištavati na određeno vrijeme određeni objekt, uređaj ili pogon kao vlastito poduzeće. Za to vrijeme može biti njihovim vlasnikom. Pri tome mora postupati točno prema uvjetima postavljenima u odobrenju. Po proteku roka napušta takvo poduzeće i ostavlja ga da djeluje kao poduzeće u kojemu strana osoba više nije vlasnik. Tko će nakon toga biti vlasnikom poduzeća, ovisit će o uvjetima pod kojima dobije odobrenje za ulazak u takav posao. Zakon o stranim ulaganjima određuje da bi to trebalo biti poduzeće u društvenom vlasništvu. Ali kako sva takva poduzeća uskoro neće postojati i kako će se pretvoriti u neko od poduzeća koje ima vlasnika, očigledno je da u vrijeme kada bi takvi poslovni aranžmani predviđali da strana osoba treba napustiti poduzeće koje je izgradila i vodila, više neće biti društvenih poduzeća. Zato bi trebalo biti mjerodavno ono što se odredi u odobrenju za takvo ulaganje kapitala i u ugovoru koji se sklopi s nekom domaćom osobom. Očito je da bi se poduzeće moralo prepustiti onome s kojim strana osoba sklopi ugovor o ulaganju. U tu svrhu strana osoba može osnovati i poduzeće u mješovitom vlasništvu s nekom domaćom osobom. Pri tome se mogu sklapati svi ugovori koji su potrebni da bi se ostvarila takva poslovna konstrukcija, a koji su uobičajeni u svijetu, te davati sve vrste osiguranja koja se inače u tu svrhu koriste. U Republici Hrvatskoj za to nema nikakvih pravnih ograničenja.

Za valjanost ugovora o stranom ulaganju u Republici Hrvatskoj nisu propisani posebno strogi formalni uvjeti. Ugovor mora biti u pisanom obliku. Autentičan je tekst ugovora na hrvatskom jeziku, ali se pri registraciji ugovora prilaže i prijevod na drugi jezik, kako to ugovorne strane utanače. Ugovor se podnosi u roku od 30 dana. Ta se ocjena mora dati u roku od 30 dana. U slučaju šutnje administracije, pretpostavlja se da je ugovor u skladu sa spomenutim propisima. Protiv rješenja kojim se utvrđuje da ugovor nije u skladu sa spomenutim propisima, može se izjaviti žalba. Pošto ugovor dobije pozitivnu ocjenu odnosno pošto protekne rok od 30 dana a da spomenuti organ ne daje nikakvu ocjenu, ugovor se upisuje u registar tog organa. Ocjenjuje se samo zakonitost ugovora a ne i njegova svrsishodnost. On se ne može upuštati ni u što drugo osim u ocjenjivanje je li ugovor u skladu s navedenim propisima. Nakon toga, ako se radi o osnivanju poduzeća u mješovitom vlasništvu, ugovor se podnosi na upis Okružnom privrednom sudu radi upisa u Sudski registar.

Za sklapanje ugovora na temelju kojega strana osoba dobiva koncesiju ili treba izgraditi, voditi i iskorištavati neki objekt, uređaj ili pogon kao svoje poduzeće, s tim da ga nakon ugovorenog vremena prepusti domaćem suugovaraču, odobrenje daje Vlada Republike Hrvatske, a u slučajevima kada je to od interesa za Republiku uz suglasnost Sabora Hrvatske. Ugovor o koncesiji sklapa Republika Hrvatska - ako se radi o nekretninama koje su na području više općina ili su posebno zaštićeni objekti prirode, a u ostalim slučajevima skupština općine na čijem se području nalazi objekt o kojemu je riječ. Ako se radi o koncesiji za iskorištavanje neobnovljivog prirodnog bogatstva za to je potreban poseban zakon koji se donosi za svaki slučaj posebno.

Postupak za ocjenu ugovora, odnosno davanje odobrenja za strana ulaganja kratak je i jednostavan, a formalnosti su svedene na najmanju moguću mjeru. Ne može se reći

da je smetnja stranim ulaganjima niti da ulagačima oduzima mnogo vremena za početak ugovorenog ulaganja.

III POREZNA POLITIKA U REPUBLICI HRVATSKOJ

3.1. Oporezivanje stranih tvrtki

Strane fizičke osobe u potopunosti su izjednačene s građanima Republike Hrvatske, u pogledu plaćanja poreza iz ukupnog prihoda građana.

Tako strane i domaće fizičke osobe plaćaju porez iz ukupnog prihoda građana samo ako tijekom kalendarske godine ostvare ukupni čisti prihod - iz svih izvora - preko trostrukog godišnjeg prosječnog osobnog dohotka zaposlenih u privredi Republike Hrvatske (koji se utvrđuje prema podacima Republičkog zavopda za statistiku za prvih devet mjeseci godine za koju se razrezuje porez iz ukupnog prihoda građana).

Prema tome, obveznik poreza iz ukupnog prihoda građana za 1991. jest domaća i strana fizička osoba, koja ima prebivalište u Republici Hrvatskoj, ako tijekom 1991. ostvari ukupni čisti prihod iz svih izvora (osobni dohodak, dobit, prihodi od imovine, naknade osobnog dohotka i drugo) preko iznosa trostrukoga godišnjeg prosječnog osobnog dohotka u Republici Hrvatskoj, koji se utvrđuje prema podacima za 1991. Taj se iznos neoporezivog dijela ukupnog prihoda povećava za procijenjeni rast osobnih dohodaka za posljednje tromjesečje u 1991 (4).

Ovako definiran neoporezivi dio ukupnog prihoda bit će poznat u prosincu 1991, pa će općinske službe društvenih prihoda javnim pozivom za podnošenje poreznih prijava, najkasnije do 31. prosinca 1991, objaviti iznos neoporezivog dijela ukupnog prihoda te pozvati porezne obveznike na podnošenje poreznih prijava.

Ukupni čisti prihod jest iznos svih osobnih dohodaka, dobiti, prihoda, mirovina i naknada dohotka, koje porezni obveznik ostvari u jednoj kalendarskoj godini (od 1. siječnja do 31. prosinca) umanjen za iznos plaćenih poreza i doprinosa, koji se odnose na osobni dohodak, dobit, prihod i imovinu te za samodoprinos na teritoriju Republike Hrvatske.

Prema tome, u ukupni čisti prihod za 1991. ulaze sljedeći iznosi:

Dobit:

1. Pojedinačno ostvarena dobit, na koju se porez plaća po odbitku od svakoga pojedinačnog ostvarenog prihoda. Pri utvrđivanju ukupnoga čistog prihoda priznaju se dokazani troškovi koji su nužni za ostvarivanje te dobiti, ali najviše 30%.
2. Obvezniku kojemu se porez na dobit utvrđuje u paušalnom iznosu, ukupnim čistim prihodom smatra se dobit, od koje bi po propisanim stopama bio razrezan onoliko iznos poreza kokoliko iznosi paušalni iznos poreza na dobit - umanjen za iznos plaćenih poreza i doprinosa koji se odnosi na tu dobit - te za samodoprinos.

3. Ukupnim čistim prihodom obveznika poreza na dobit smatra se dobit koju je porezni obveznik sam utvrdio na osnovi ostvarenih poslovnih rezultata prema periodičnom, odnosno godišnjem obračunu.

3.2. Oporezivanje dobiti

Zakon o neposrednim porezima počeo se primjenjivati 1. siječnja 1991. Primjenom ovog Zakona strane pravne i fizičke osobe u pogledu plaćanja poreza na dobit posve su izjednačene s domaćim i pravnim fizičkim osobama. To izjednačavanje očituje se u svim bitnim elementima povezivanja kao što su: porezni obveznik, utvrđivanje porezne osnove, vođenje evidencije i iskazivanja poslovnih rezultata, način plaćanja poreza na dobit, pitanje oslobađanja i olakšica od poreza, porezne stope i dr. Kad se spominju porezne stope treba reći da su te stope za 50% manje pri oporezivanju dobiti stranih osoba od stopa po kojima se oporezuje dobit domaćih pravnih i fizičkih osoba.

Obveznik poreza na dobit jest strana pravna osoba koja na području Republike Hrvatske ostvari dobit obavljanjem djelatnosti. Pod stranom pravnom osobom podrazumijeva se poduzeće (tvrtka) koja je registrirana u nadležnom sudu na teritoriju Republike Hrvatske.

Strane pravne osobe kao porezni obveznici najčešće se pojavljuju u poduzećima s mješovitim vlasništvom, kao što su dionička društva, društva s ograničenom odgovornošću, komanditna društva s neograničenom solidarnom odgovornošću članova i javna poduzeća. U poreznom smislu, kad se govori o poreznom obvezniku misli se na stranu pravnu osobu koja obavlja djelatnost, bilo privrednu ili neprivrednu (profesionalnu, intelektualnu ili dr.) radi stjecanja dobiti. Prema tome, da bi strana pravna osoba bila porezni obveznik bitno je da obavlja djelatnost i da obavljanjem djelatnosti ostvaruje dobit.

Osnovica poreza na dobit od stranih pravnih osoba utvrđuje se u skladu s odredbama Zakona o računovodstvu. Iz odredaba ovog zakona proizlazi da je osnovica poreza na dobit pravnih osoba dobit koju čini razlika između ukupnih prihoda i ukupnih rashoda.

Da bi se utvrdila osnovica poreza na dobit treba razmotriti što sve čini ukupne prihode i ukupne rashode i do koje se visine, prema Zakonu o neposrednim porezima, priznaju pojedini rashodi u troškove poslovanja.

Prihodima u smislu Zakona o računovodstvu smatraju se ostvareni poslovni prihodi, prihodi od financiranja i izvanredni prihodi. Ostvarenim prihodom smatra se prihod za koji je nastao dužničko-vjerovnički odnos, u smislu zakona kojim se uređuju obvezni odnosi i da je obračunat u ispravi koja ima karakter knjigovodstvene isprave (fakturirana realizacija).

U poslovne prihode spadaju: prihodi od prodaje proizvoda, robe i usluga, prihod od subvencija, dotacija, regresa, kompenzacija i povrata pristojbi po osnovi prodaje proizvoda, roba i usluga, prihodi doprinosa i drugi poslovni prihodi. U druge poslovne prihode spadaju: prihodi po osnovi upotrebe proizvoda, robe i usluga za nematerijalna i materijalna ulaganja, za sitni inventar, za sjeme proizvedeno za vlastite potrebe, za prirast osnovnog stada, za reklamu, propagandu, reprezentaciju i vlastiti prijevoz i za zajedničku potrošnju; prihodi od povezanih poduzeća po svim osnovama, osim prihoda od financiranja izvanrednih prihoda; prihodi od zakupnina nematerijalnih i materijalnih ulaganja,

prihodi od prodaje materijala, rezervnih dijelova i sitnog inventara; prihodi od ukidanja dugoročnih rezerviranja. Prihodi od financiranja čine: prihodi od financiranja iz odnosa s povezanim poduzećima; prihodi od financijskih ulaganja i kamata; prihodi od revalorizacije dinarskih potraživanja - koji se ne iskazuju u revalorizacijskoj podbilanci; obračunate tečajne razlike po deviznim potraživanjima i obvezama koje se ne iskazuju u revalorizacijskoj podbilanci; prihodi od revalorizacijskih rezervi i razlika pozitivnih revalorizacijskih efekata te ostali prihodi od financiranja.

U izvanredne prihode spadaju: prihodi od prodaje nematerijalnih i materijalnih ulaganja i od osiguranja; prihodi od prodaje dugoročnih financijskih ulaganja, viškovi; prihodi od penala, nagrada i slično; otpis potraživanja vjerovnika; prihodi iz proteklih godina i ostali izvanredni prihodi.

Pobrojani su, dakle, prihodi koje može ostvariti pravna osoba, zavisno od karakteristika djelatnosti koju obavlja. Da bi se uskladila osnovica poreza na dobit pravne osobe, od ukupnih prihoda treba odbiti ukupne rashode. Radi preglednosti u nastavku se daju rashodi koje može imati pravna osoba u procesu obavljanja djelatnosti.

Rashodima u smislu Zakona o računovodstvu smatraju se: poslovni rashodi, rashodi financiranja i izvanredni rashodi.

U poslovne rashode ulaze materijalni troškovi i amortizacija; nematerijalni troškovi; ukalkulirani brutto osobni dohoci; nabavna vrijednost prodane robe i materijala.

Materijalni troškovi jesu: troškovi materijala, energije, rezervnih dijelova i sitnog inventara, usluge s karakteristikom materijalnih troškova i ukalkulirana dugoročna rezervacija materijalnih troškova.

Nematerijalni troškovi jesu: naknade troškova radnicima i stanovništvu (autorski honorari, troškovi za privremene i povremene poslove, zakupnine za sredstva rada građana, dnevnice za službena putovanja, naknade za troškove prijevoza na rad i s rada, naknade za smještaj i prehranu na terenu, troškovi za prehranu radnika u toku rada i ostale naknade radnicima i stanovništvu), neprivredne usluge, reprezentacija, premije osiguranja, troškovi za općenarodnu obranu i društvenu zaštitu i zaštitu čovjekove okoline, porezi koji ne ovise o poslovnom rezultatu, doprinosi koji ne ovise o poslovnom rezultatu, bankarske usluge i članarine udruženjima, naknade radnicima za inovacije i racionalizacije, ostali nematerijalni troškovi i ukalkulirana dugoročna rezerviranja nematerijalnih troškova (5).

Pod ukalkuliranim brutto osobnim dohocima razumijeva se obračunati iznos osobnih dohodaka koji radnicima pripada za osobnu potrošnju, za javnu potrošnju i za poreze iz osobnih dohodaka u skladu sa zakonom, odnosno kolektivnim ugovorom.

Kada se govori o osobnim dohocima koji se priznaju kao troškovi poslovanja, treba reći, da se prema Zakonu o neposrednim porezima u poslovne rashode priznaju kao troškovi poslovanja isplaćeni brutto osobni dohoci u skladu sa zakonom, odnosno kolektivnim ugovorom, uvećani za doprinose na osobne dohotke za mirovinsko i invalidsko te zdravstveno osiguranje.

Rashodi financiranja jesu: rashodi financiranja iz odnosa s povezanim poduzećima; kamate, revalorizacija dinarskih obveza koja se ne iskazuje u revalorizacijskoj podbilanci; obračunate negativne tečajne razlike po deviznim obvezama i potraživanjima koje se iska-

zuju u revalorizacijskoj podbilanci; ugovorno smanjenje vrijednosti dugoročnih financijskih ulaganja; negativne razlike revalorizacijskih efekata i ostali rashodi financiranja.

Izvanredne rashode čine: neotpisana vrijednost prodanih i po drugoj osnovi otuđenih nematerijalnih i materijalnih ulaganja; knjigovodstvena vrijednost prodanih dugoročnih financijskih ulaganja; manjkovi; kazne; penali; štete; otpisi nenaplaćenih potraživanja; rashodi iz proteklih godina i ostali izvanredni rashodi.

U račun prihoda i rashoda mogu se uključiti samo oni rashodi (troškovi) koji su neposredan uvjet za obavljanje djelatnosti pravne osobe ili su posljedica obavljanja te djelatnosti, odnosno samo oni rashodi koji su neposredni uvjet za ostvarivanje njezinih prihoda - uključujući i troškove usvajanja nove proizvodnje i troškove istraživanja rudnog i drugog mineralnog blaga. U rashode se uračunavaju i rashodi za sprečavanje štetnih posljedica djelatnosti i organizacije za druge pravne i fizičke osobe, odnosno rashodi za otklanjanje takvih posljedica, ako do njih dođe.

Pod štetnim posljedicama razumijevaju se posljedice koje ugrožavaju kvalitetu životne i radne okoline, živote i zdravlje fizičkih osoba te obavljanje djelatnosti i imovinu pravnih i fizičkih osoba. Ovi troškovi obračunavaju se u razdoblju u kojem su nastali, ali se iznosi za troškove usvajanja nove proizvodnje i troškovi istraživanja i otkrivanja rudnog i drugog mineralnog blaga mogu rezervirati i prenijeti u iduću godinu kao dugoročno rezerviranje. Rashodi koji umanjuju sredstva pravne osobe a ne spadaju u naprijed navedene troškove, mogu se nadoknaditi samo izravno od radnika ili iz obveza prema izvorima izvanposlovnih sredstava. U navedene rashode ne mogu se uključiti i izdaci koji imaju karakter nematerijalnih i materijalnih ulaganja - investicije.

Kako je Zakonom o neposrednim porezima propisano da se osnovica poreza na dobit pravnih osoba utvrđuje u skladu s odredbama Zakona o računovodstvu, onda osnovicu poreza na koji pravne osobe plaćaju porez čini dobit koja se utvrđuje tako da se iz ostvarenih prihoda nadoknade rashodi. Pri utvrđivanju osnovice na koju se plaća porez na dobit treba imati u vidu oslobođanja od plaćanja poreza na dobit. Ta oslobođanja od plaćanja poreza sadržana su u odredbama članova 26, 27 i 28. Zakona o neposrednim porezima. Prema ovim odredbama porez na dobit pravnih osoba ne plaća se na dio dobiti koju te osobe ulažu u razvoj nerazvijenih područja u Republici Hrvatskoj i Jugoslaviji, zatim na dio dobiti koju reinvestiraju u cilju povećanja ili moderniziranja proizvodnih kapaciteta u vlastitom ili drugom poduzeću, odnosno radnoj organizaciji. Osim ovih olakšica novoosnovana poduzeća i radnje u prvoj godini poslovanja ne plaćaju porez na dobit u cijelosti, a u drugoj godini poslovanja 50% od obračunatog poreza, dok u trećoj godini poslovanja plaćaju 25% od obračunatog poreza. Zatim, novoosnovana poduzeća i radnje na otocima, u pograničnim i nerazvijenim područjima ne plaćaju obračunati porez u razdoblju od tri godine rada. Porez na dobit ne plaćaju i dijelovi poduzeća za zapošljavanje invalida; ako ta poduzeća, odnosno dijelovi poduzeća, zapošljavaju više od 45% invalidnih osoba ili obavljaju profesionalnu rehabilitaciju invalida.

Pod novoosnovanim poduzećima, odnosno radnjom u smislu Zakona o neposrednim porezima smatra se prvo otvaranje poduzeća, odnosno radnje bilo koje djelatnosti. Dakle, da bi jedno poduzeće, odnosno radnja, bili oslobođeni plaćanja poreza na dobit za prvu godinu rada, oni moraju prvi put početi s radom. To znači da neće biti oslobođeno od plaćanja poreza neko poduzeće koje je ranije poslovalo kao radnja (nije bilo pravna osoba) ili je poslovalo kao poduzeće, pa nastavi poslovati kao radnja (ispis iz registra pravnih

osoba). Oslobođanje od plaćanja poreza za prvu godinu rada vezano je za prvo otvaranje, odnosno prvo počinjanje bilo koje djelatnosti (6).

Pri utvrđivanju osnovice poreza na dobit pravnih osoba treba imati u vidu, da u poslovne rashode, prema Zakonu o neposrednim porezima, ulaze brutto osobni dohoci samo do visine prosječnoga osobnog dohotka u privredi Republike. Ovako utvrđena dobit čini osnovicu poreza na dobit pravnih osoba uz smanjenje dijela dobiti koju pravne osobe ulažu u razvoj nerazvijenih područja u Republici Hrvatskoj i dijela dobiti koju strana poduzeća pravne osobe reinvestiraju radi povećanja ili modernizacije proizvodnih kapaciteta u vlastitom ili drugom poduzeću, odnosno radnoj organizaciji.

Prema tome, osnovicu poreza na dobit u pravnih osoba čini dobit koju pravne osobe ostvare u procesu poslovanja. Dobit je razlika između ostvarenih ukupnih prihoda i ukupnih rashoda, pri čemu se uzima u obzir odstupanje propisano Zakonom o neposrednim porezima prema kojem u poslovne rashode ulaze brutto osobni dohoci sadržani u realiziranim proizvodima i uslugama. Od ovako utvrđene osnovice poreza plaćaju se porezi iz dobiti u skladu sa zakonom. Ostatak dobiti pravna osoba raspoređuje na akumulaciju, brutto osobne dohotke i investicijsku zajedničku potrošnju.

Raspoređivanje dobiti iskazuje se u periodičnom obračunu, s tim što se do podnošenja godišnjeg obračuna može koristiti samo dio dobiti raspoređen za osobne dohotke radnika, dok se preostali dio dobiti koristi u poslovne svrhe.

Kao što pravna osoba utvrđuje dobit, tako utvrđuje i iskazuje gubitak, ako iz prihoda ne nadoknadi ukupne rashode.

Gubitak se utvrđuje i po osnovi nenadoknađenih a isplaćenih brutto osobnih dohoda iz dobiti po prijašnjim periodičnim obračunima iste poslovne godine.

Zakonom o poduzećima propisano je da poduzeća, bez obzira kako su organizirana i bez obzira na to čijim sredstvima posluju (društvenim, privatnim, ili raznim oblicima mješovitog vlasništva) imaju isti položaj, prava i odgovornosti na tržištu. To znači, da ta poduzeća treba u potpunosti izjednačiti i u pogledu plaćanja društvenih obveza. Zato je u sistemu oporezivanja Zakonom o neposrednim porezima napušten sistem podjele oporezivanja društvenog sektora i sistem oporezivanja privatnog sektora. Ovim zakonom utvrđen je jedinstven sistem oporezivanja svih poreznih obvenika koji na području Republike Hrvatske ostvaruju dobit, bez obzira na vrstu vlasništva nad sredstvima za proizvodnju i bez obzira radi li se o domaćim ili stranim pravnim i fizičkim osobama. Tako je u naš gospodarski sustav uvedena dobit kao ekonomska kategorija koja je pokazatelj uspješnosti poslovanja svakoga gospodarskog subjekta. Obveze gospodarskih subjekata utvrđuju se u postotku od ostvarene dobiti, umjesto od dohotka - kako je to bilo do primjene Zakona o neposrednim porezima. Uvođenjem poreza na dobit pravnih osoba pridodnosi se modernizaciji porezne strukture i čitav sistem čini uporedljivim s poreznim sistemom suvremenih europskih i izvan europskih zemalja.

Utvrđivanje i naplata poreza na dobit pravnih osoba vrši se po postupku utvrđenom Zakonom o neposrednim porezima.

Pravne osobe - obveznici poreza na dobit na osnovi knjigovodstvenih evidencija (poslovne knjige) utvrđuju svoje poslovne obveze na osnovi ostvarenih poslovnih rezultata prema periodičnom, odnosno godišnjem obračunu.

Prema Zakonu o računovodstvu (član 16, 17, 19. i 20) pravna osoba utvrđuje stanje sredstava i obveza prema izvorima sredstava na dan 30. lipnja (polugodišnji obračun) i 31. prosinca (godišnji obračun), kao i rezultate poslovanja (prihode i rashode) od početka poslovne godine do dana utvrđivanja poslovnog stanja. Pod poslovnom godinom razumijeva se kalendarska godina.

Pravna osoba kod koje nastaju statusne promjene (podjela, izdvajanje, spajanje, pripajanje), sastavlja obračun na dan koji prethodi danu početka poslovanja u novom statusu, a na temelju tog obračuna utvrđuje se početna bilanca stanja nove pravne osobe.

Pravna osoba nad kojom se otvara postupak redovite likvidacije ili stečajni postupak, sastavlja - na dan koji prethodi danu otvaranja tog postupka - godišnji obračun na temelju kojeg utvrđuje početnu bilancu stanja redovite likvidacije, odnosno stečaja u kojem je kapital umanjen za nepokrivene gubitke. Periodični obračuni predaju se Službi društvenog knjigovodstva do kraja idućeg mjeseca nakon proteka posljednjeg mjeseca obračunskog razdoblja.

Pravne osobe koje su obveznici poreza na dobit plaćaju akontacije poreza na dobit razmjerno visini osnovice po zadnjem obračunu poslovnog rezultata. Akontacija poreza plaća se do posljednjeg dana u mjesecu za tekući mjesec.

Ako pravna osoba ne uplati porez, Služba društvenog knjigovodstva kod koje porezni obveznik ima žiro-račun, izvršit će naplatu poreza sa žiro-računa poreznog obveznika. Pravne osobe koje u protekloj godini nisu poslovale, akontaciju poreza na dobit plaćaju po prvom obračunu poreza u tekućoj godini.

Već smo rekli da se periodični obračuni predaju Službi društvenog knjigovodstva do kraja idućeg mjeseca nakon proteka posljednjeg mjeseca obračunskog razdoblja. U tom roku prema Zakonu o neposrednim porezima (čl. 105), pravne osobe dužne su dostaviti Službi društvenog knjigovodstva kod koje imaju žiro-račune i obračun poreza na dobit.

Polugodišnji obračun za razdoblje siječanj-lipanj dostavlja se Službi društvenog knjigovodstva do kraja srpnja tekuće godine, a godišnji obračun do 28. veljače tekuće godine za prethodnu godinu, odnosno u roku od 60 dana od dana redovite likvidacije ili stečajnog postupka, ili nastanka statusne promjene.

Istovremeno s polugodišnjim i godišnjim obračunom pravna osoba dostavlja i tromjesečni izvještaj za drugo i četvrto tromjesečje. Tromjesečne izvještaje za prvo i treće tromjesečje dostavlja u roku od 20 dana od proteka tromjesečja.

Konsolidirana bilanca stanja i bilanca uspjeha dostavlja se Službi društvenog knjigovodstva u roku od 15 dana od proteka roka za predaju godišnjeg obračuna.

Pravne osobe koje se bave poljoprivrednom proizvodnjom, šećerane, poduzeća koja vrše sezonske poslove i sezonsko-pansionske ugostiteljske usluge, plaćaju akontaciju poreza na dobit u mjesečnim ratama, ovisno o dinamici ostvarenja dobiti po obračunu poslovnog rezultata u prethodnoj godini do podnošenja obračuna poslovnog rezultata u toku godine.

Ukoliko je obveznik poreza na dobit platio - u vidu akontacije - manji iznos poreza od iznosa utvrđenog po obračunu uz periodični obračun, odnosno uz završni račun, dužan je razliku između uplaćenih akontacija i obračunatog poreza na dobit platiti u roku od 15 dana od dana isteka roka za predaju periodičnog obračuna, odnosno završnog računa.

Međutim, ako je obveznik u vidu akontacije platio veći iznos poreza na dobit od iznosa koji je dužan platiti po obračunu poreza uz periodični obračun, odnosno uz završni račun, može od nadležne Službe društvenog knjigovodstva kod koje ima žiro-račun, zahtijevati povrat više uplaćenog poreza. Takav više plaćeni porez na dobit Služba društvenog knjigovodstva doznačit će pravnoj osobi na njen zahtjev u roku od 15 dana od dana podnošenja zahtjeva.

Ukoliko pravna osoba ne podnese zahtjev za vraćanje više plaćenog poreza taj će se iznos smatrati akontacijom za iduće razdoblje.

Zakonom o neposrednim porezima propisano je da se stopa poreza na dobit utvrđuje zakonom jedinstveno za cijelo područje Republike Hrvatske. Time se bitno mijenja nadležnost za propisivanje poreznog instrumentarija, u čemu su do sada veliku ulogu imale općine. Propisivanje jedinstvene stope na dobit omogućuje Republici da na cijelom svom području vodi poreznu politiku u skladu s gospodarskom politikom koju želi ostvariti.

U stopi poreza na dobit obuhvaćeni su i svi doprinosi, osim doprinosa koji se plaća za mirovinsko i invalidsko i za zdravstveno osiguranje. Takvom reintegracijom poreza i doprinosa postiže se da se javne potrebe osiguravaju u budžetu društveno-političke zajednice.

Stope poreza na dobit pravnih osoba propisane su u Zakonu o stopama neposrednih poreza i pripadnosti poreza, taksa i drugih prihoda društveno-političkim zajednicama u 1991.

Prema ovom zakonu pravne i fizičke osobe plaćaju porez na dobit po stopi od 40%, dok strane pravne i fizičke osobe plaćaju porez u visini 50% od stope propisane za domaće pravne i fizičke osobe. Znači, strane pravne i fizičke osobe plaćaju za 50% manji porez od poreza koji plaćaju domaće pravne i fizičke osobe. Strane pravne i fizičke osobe koje na području Republike Hrvatske imaju registrirano poduzeće, a obavljaju djelatnost izvan Jugoslavije, plaćaju porez na dobit po stopi od 1%.

Pri utvrđivanju osnovice poreza na dobit pravnih osoba opisali smo postupak kako se ona utvrđuje prema Zakonu o računovodstvu. To treba imati u vidu kod plaćanja i obračunavanja poreza na dobit s tim, da se u skladu sa Zakonom o stopama neposrednih poreza i pripadnosti poreza, taksa i drugih prihoda društveno-političkim zajednicama u 1991, u poslovne rashode priznaju obračunati osobni dohoci uvećani za doprinose na osobne dohotke za mirovinsko i invalidsko te zdravstveno osiguranje. Kako se od početka 1991. uvodi doprinos na osobne dohotke za mirovinsko i invalidsko te zdravstveno osiguranje, te se oni pribrajaju osobnim dohocima, za poduzeća i druge obveznike poreza na dobit, i ti doprinosi predstavljaju trošak. Kada se uzme u obzir sve što smo dosad istakli u svezi s poreznom osnovicom od koje se plaća porez, onda se vidi da tu osnovicu čini neraspoređena dobit. Prema tome, porezna osnovica na dobit utvrđuje se prije nego što se iz te dobiti isplate dijelovi dobiti koji pripadaju drugim pravnim i fizičkim osobama po osnovi zajedničkog ulaganja i isplaćenih dividendi dioničarima, odnosno isplaćenih prihoda imaojcima drugih vrijednosnih papira, koje je poduzeće - porezni obveznik - emitiralo. Na ovako utvrđenu osnovicu porez se obračunava primjenom stopa koje su propisane zakonom.

Stopa poreza u visini od 40% - koja je propisana za oporezivanje dobiti - manje je opterećenje za privredu od stope 25% prema kojoj se plaćao porez iz dohotka. Radi stimuliranja stranih ulaganja u našu Republiku, strane pravne i fizičke osobe plaćaju porez

na dobit po stopi dvostruko nižoj od stope po kojoj porez na dobit plaćaju domaće pravne i fizičke osobe. Međutim, strana poduzeća koja su registrirana na području naše Republike, a djelatnost obavljaju izvan Hrvatske, porez na dobit plaćaju po stopi od 1%. Porez na dobit koji plaćaju pravne osobe jest prihod Republike.

Obveznik poreza na dobit fizička je osoba koja na području Republike Hrvatske ostvari dobit obavljanjem djelatnosti.

Pod obavljanjem djelatnosti podrazumijeva se gospodarska, profesionalna, intelektualna i druga djelatnost radi stjecanja dobiti, i to:

- obavljanje zanatske, ugostiteljske, turističke, prijevoznike i druge gospodarske djelatnosti;
- obavljanje prometa robe (trgovinska djelatnost);
- obavljanje raznih marketinških usluga;
- obavljanje drugih profesionalnih i intelektualnih djelatnosti, ako se od tih djelatnosti ne plaća druga vrsta poreza.

Fizička osoba koja obavlja gospodarsku, profesionalnu ili drugu djelatnost nema status pravne osobe.

Strane fizičke osobe od obavljane djelatnosti plaćaju porez na dobit prema ostvarenoj dobiti.

Osnovica poreza fizičkih osoba koje porez plaćaju prema ostvarenoj dobiti, utvrđuje se u skladu sa Zakonom o računovodstvu. Prema tom Zakonu dobit na koju se plaća porez čini razlika između ukupnih prihoda i ukupnih rashoda.

Ukupnim приходima smatraju se ostvareni poslovni prihodi, prihodi od financiranja i izvanredni prihodi. Ukupne rashode čine poslovni rashodi, rashodi financiranja i izvanredni rashodi. Svi prihodi i svi rashodi moraju se evidentirati u poslovnim knjigama. Evidentiranje prihoda i rashoda vrši se na temelju knjigovodstvenih isprava. Knjigovodstvenim ispravama smatraju se računi, prijemnice, paragon blokovi, isjeći traka registar-kasa, zapisnici i druge isprave izdane u skladu s računovodstvenim načelima i standardima. Sadržaj knjigovodstvene isprave mora biti takav da pokazuje nastale poslovne promjene i da sadrži odgovarajuće podatke za knjiženje. Račun, odnosno potvrda za isporučenu robu i obavljene usluge, moraju sadržavati ove podatke: redni broj, mjesto i datum izdavanja, naziv kupca-naručioca, vrstu prodanog proizvoda, odnosno obavljene usluge, jedinicu mjere, cijenu po jedinici mjere, ukupni iznos cijena prodanih proizvoda - odnosno obavljenih usluga, potpis i pečat izdavaoca robe.

Prilikom razmatranja knjigovodstvenih evidencija kod pravnih osoba istakli smo da su dužne voditi sljedeće poslovne knjige: dnevnik, glavnu knjigu, knjigu blagajne, knjigu osnovnih sredstava i analitičke evidencije. Međutim, Zakon o neposrednim porezima (član 30. stavak 2. i 3) ovlašćuje ministra financija da za pojedine kategorije poreznika koji porez na dobit plaćaju prema ostvarenoj dobiti, propiše voditi samo određene evidencije prema Zakonu o računovodstvu ili samo knjigu prihoda i rashoda. Na osnovi tog zakonskog ovlaštenja ministar financija propisao je oblik i sadržaj knjige prihoda i rashoda u Pravilniku o poslovnim knjigama poreznih obveznika. Oblik i sadržaj knjige prihoda i rashoda propisan je u Pravilniku o poslovnim knjigama poreznih obveznika ("Narodne novine" br. 55/90).

IV ZAKLJUČAK

Sva područja gopodarstva u Republici Hrvatskoj otvorena su za strana ulaganja, a osnovni oblici stranog ulaganja jesu: zajednička ulaganja s domaćim partnerom, akvizicije, koncesije.

Strani investitori ne dobivaju vlasničko pravo već pravo sudjelovanja u upravljanju poduzećem, te udjela u profitu koji je u skladu s njihovim udjelom u investiranom kapitalu.

Privatno vlasništvo nad prirodnim resursima nije dopušteno. Koncesijom se daje pravo eksploatacije određenoga obnovljivog i neobnovljivog prirodnog resursa.

U okviru koncesijskih odnosa predviđena je i mogućnost ugovornog odnosa kojim se koncesionaru dopušta da na određenom dobru izgradi, upravlja i eksploatira određene objekte u točno utvrđenom vremenskom razdoblju (tzv. BOT agreement).

Sredstva koja strani ulagač može uložiti su: novac, stvari, prava.

Prema Zakonu o stranim ulaganjima ulog stranog ulagača u novcu može biti u domaćoj ili stranoj valuti. Domaća valuta može potjecati od udjela u profitu, vlasništva nad poduzećem koje je likvidirano ili od konverzije stranog duga.

Investiranje je dopušteno stranim pravnim i fizičkim osobama. Prema Zakonu o stranim ulaganjima Republike Hrvatske strana pravna osoba mora imati sjedište izvan Hrvatske, a inozemna fizička osoba jest ona koja nije državljanin Republike Hrvatske. Status inozemnog ulagača imaju i osobe koje su državljani Republike Hrvatske s prebivalištem u inozemstvu.

Inozemnom ulagaču jamče se slijedeća prava: sudjelovanje u upravljanju, u profitu, u vrijednosti sredstava poduzeća nakon prestanka postojanja poduzeća, transferiranje njegova udjela u profitu, te udio u poduzeću izvan zemlje.

Kada Republika Hrvatska stekne neovisnost, postat će članicom MIGA (Multilateral Investment Guarantee Agency), koja osigurava sve nove investicije do 90% vrijednosti, a maksimalno u visini od 50 milijuna dolara.

U članku 29. Carinskog zakona Republike Hrvatske kaže se da strane osobe koje uvoze opremu po osnovi uloga strane osobe mogu biti oslobođene od plaćanja carine. Rješenje o oslobađanju donosi Ministarstvo financija uz pribavljeno mišljenje Ministarstva inozemnih poslova (7).

Strana pravna i fizička osoba koja u Hrvatskoj ostvaruje dobit, plaća porez po odredbama Zakona o neposrednim porezima.

Osnovica poreza na dobit utvrđena je u skladu s odredbama Zakona o računovodstvu. ("U poslovne rashode priznaju se troškovi amortizacije obračunate po propisanim stopama i isplaćeni bruto osobni dohodak, uvećan za doprinose na osobne dohotke za mirovinsko i socijalno osiguranje, te zdravstveno osiguranje" - izmjene Zakona od 25. 3. 1991).

Porez na dobit pravne i fizičke osobe za novoosnovana poduzeća ne plaćaju u prvoj godini rada, u drugoj godini poslovanja plaćaju 50% od obračunatog poreza, a u trećoj godini rada 25% od obračunatog poreza.

Novoosnovana poduzeća na otocima, u pograničnim i nerazvijenim područjima ne plaćaju porez u razdoblju od tri godine rada.

Strane i domaće fizičke osobe ne plaćaju porez na dobit na dio dobiti koju reinvestiraju u cilju povećanja ili moderniziranja proizvodnih kapaciteta u vlastitom ili drugom poduzeću.

Porez na dobit ne plaća se na dio dobiti koji pravne i fizičke osobe ulažu u razvoj nerazvijenih područja u Republici Hrvatskoj.

Prema Zakonu o stopama neposrednih poreza i pripadnosti poreza, taksa i drugih prihoda, društveno-političkim zajednicama u 1991. pravne i fizičke osobe plaćaju porez na dobit po stopi od 40%. Ovim zakonom dana je posebna olakšica stranim pravnim i fizičkim osobama, te one plaćaju porez na dobit u visini od 50% od stope propisane domaćim fizičkim i pravnim osobama.

Zakonom o radnim odnosima Republike Hrvatske reguliraju se osnovna prava i obveze zaposlenih, i to: zapošljavanje radnika - zaposlene prima na posao upravni odbor; uvjeti rada, otpuštanje zaposlenih - zaposleni se mogu otpustiti u slučaju bitnih povređivanja radne discipline ili ako je njihov rad postao nepotreban zbog tehnoloških ili drugih razloga, ali uz ispunjavanje zakonom propisanih uvjeta koji znatno opterećuju poslodavca. Promjenom radnog zakonodavstva ovaj bi teret trebalo prebaciti na državu.

Poduzeća su prema zakonu obvezna voditi svoje računovodstvene knjige u skladu sa Zakonom o računovodstvu.

Zainteresirane strane u zajedničkom ulaganju mogu odrediti da međusobne sporove uređuju nadležni domaći sudovi, Vanjskotrgovačko arbitražno vijeće Privredne komore Republike Hrvatske ili neki drugi domaći ili strani arbitražni sudovi.

Sporovi koji proizlaze iz koncesijskog ugovora mogu se rješavati pod jurisdikcijom Centra za uređivanje investicijskih sporova, s obzirom da će Republika Hrvatska uskoro postati potpisnik Washingtonske konvencije.

Zakonom o slobodnim zonama omogućeno je da se na posebno označenom i uređenom teritoriju Republike Hrvatske gospodarske djelatnosti obavljaju uz posebne uvjete. Omogućeno je da uvoz i izvoz robe iz slobodne zone teče bez plaćanja carine i drugih uvoznih i izvoznih pristojbi osim takse za carinsko evidentiranje.

Korisnik u slobodnoj zoni ne plaća poreze i doprinose, osim poreza i doprinosa iz osobnog dohotka (8).

Tokom mjeseca rujna i listopada 1991. prihvaćeni su svi potrebni akti koji reguliraju rad prvog hrvatskog tržišta kapitala, Zagrebačke burze, te se u najskorije vrijeme može očekivati i njena stvarna operacionalizacija.

LITERATURA

1. Zakon o stranim ulaganjima ("Službeni list SFRJ" br. 77/78, "Narodne novine" br. 53/91).
2. Zakon o poduzecima ("Službeni list SFRJ" br. 77/88, 40/89, 46/90, 61/90 "Narodne novine" br. 53/91).
3. Zakon o stopama neposrednih poreza i pripadnosti poreza, taksa i drugih prihoda društveno-političkim zajednicama u 1991. godini ("Narodne novine" br. 58/90).
4. Zakon o računovodstvu ("Službeni list SFRJ" br. 12/89, 35/89, 3/90, 42/90, 61/90 "Narodne novine" br. 53/91).
5. Zakon o neposrednim porezima ("Narodne novine" br. 19/90).
6. Carinski zakon ("Narodne novine" br. 53-a/91).
7. Zakon o slobodnim zonama ("Narodne novine" br. 53-a/91).

THE ECONOMIC POLICY OF THE REPUBLIC OF CROATIA IN THE DOMAIN OF FINANCIAL INVESTMENT

SUMMARY

The paper analyses the question of financial and other investments in the economy of the Republic of Croatia, as well as the protection of investments and other factors which determine the business decisions of potential investors - especially of Croatian workers employed in the countries of Europe - in regard to investment in Croatia.